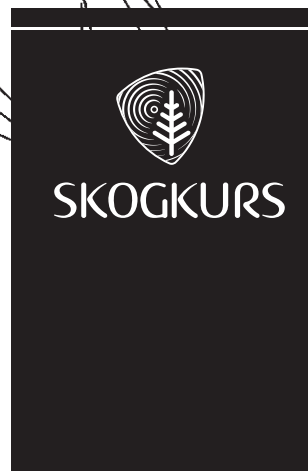

Skoleskogdag

– praktiske tips til planlegging og gjennomføring

Skoleskogdag

–praktiske tips til planlegging og gjennomføring

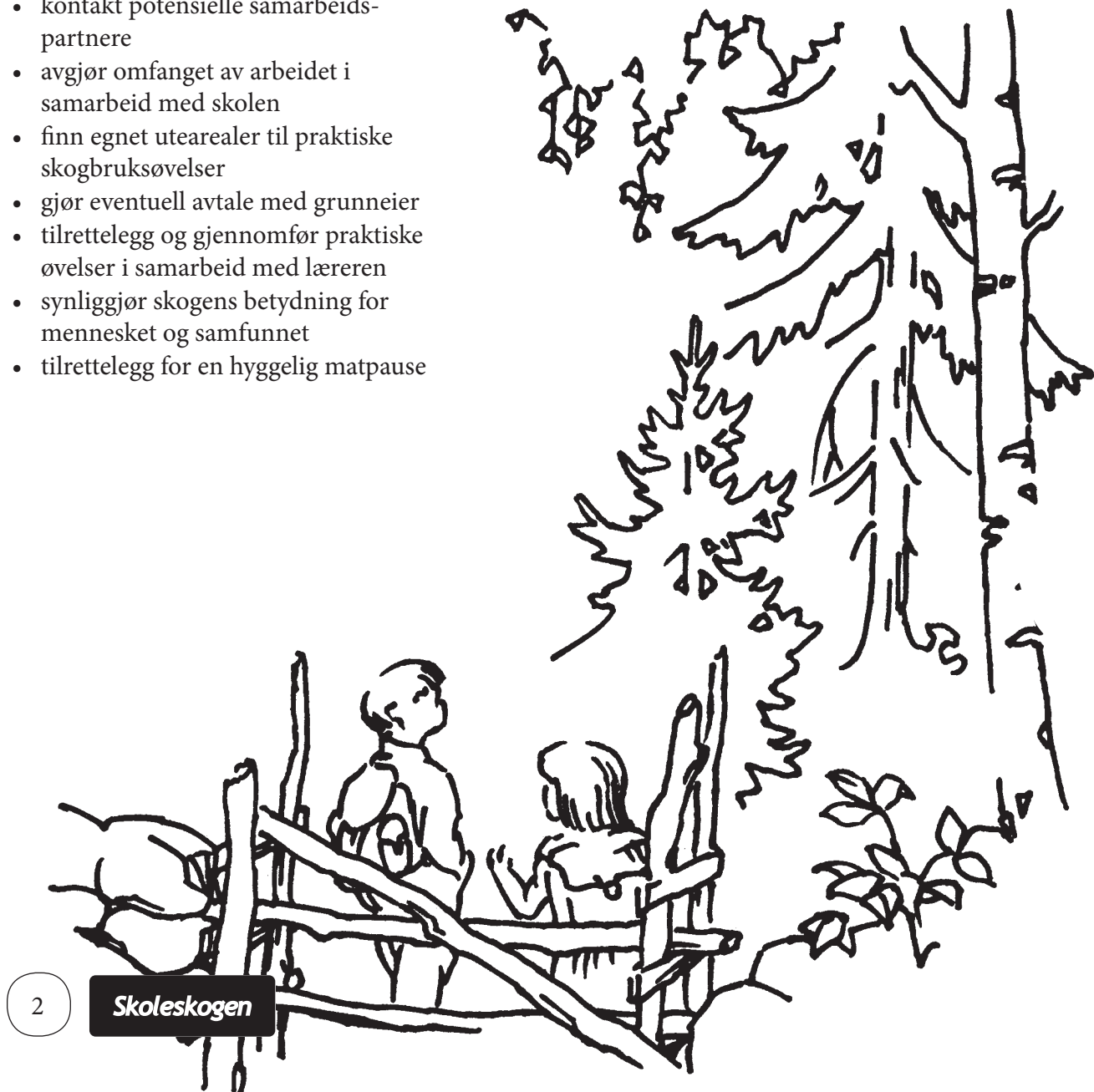
Å invitere elever med ut i skogen er en utmerket måte å spre kunnskap og entusiasme over skogen på. Hovedmålet vil være å bedre elevenes kunnskaper om skogen og dens betydning for menneskene og samfunnet. I tillegg vil en skogdag øke elevenes interesse og forståelse for skognatur.

Denne veilederen er ment som et hjelpemiddel til alle, både privatpersoner, organisasjoner og bedrifter, som kan tenke seg å arrangere en skogdag i samarbeid med en skole.

Arrangere skogdag

Ved organisering av en skogdag, er det viktig at det er et samarbeid mellom skolen og aktøren fra skognæringen. Følgende liste kan fungere som en huskeliste når man skal arrangere skogdag:

- ta kontakt med skolen god tid i forveien
- kontakt potensielle samarbeidspartnere
- avgjør omfanget av arbeidet i samarbeid med skolen
- finn egnet utearealer til praktiske skogbruksøvelser
- gjør eventuell avtale med grunneier
- tilrettelegg og gjennomfør praktiske øvelser i samarbeid med læreren
- synliggjør skogens betydning for mennesket og samfunnet
- tilrettelegg for en hyggelig matpause

Innhold

Arrangere skogdag	2
Kontakt med skolen	3
Organisering av arbeidet i skolen	3
Læreplaner	4
Forventninger til skolen.....	4
Skogdag	5
Praktiske aktiviteter	6
Plant et tre	6
Demonstrasjon av hogst og kjøring	6
Samarbeid med andre organisasjoner og etater	7
Samarbeid om skogdag	8
Lære med skogen	9
Mål	9
www.skoleskogen.no.....	9
Kontakt.....	9

Kontakt med skolen

Det er mange mål som skal nås i løpet av et skoleår, og skoledagen er travel. Det vil derfor være en fordel om man i god tid tar kontakt med skolen og under planleggingen tar hensyn til skolens behov. På den måten øker man sannsynligheten for en godt gjennomført skogdag og et godt læringsutbytte.

Organisering av arbeidet i skolen

Skolen legger sine arbeidsplaner lang tid før jobben skal gjennomføres. Overordnede planer legges som regel ½ år i forkant. Felles planleggingsdager fordeles utover året. I løpet av uka er ofte 2 – 3 timer avsatt til felles planlegging. I tillegg gjennomfører enkeltlærere detaljplanlegging av sin undervisning kontinuerlig.

Arbeidsmåter og organisering av skoledagen vil variere fra skole til skole, avhengig av faktorer som valg av pedagogisk metode, de fysiske rammene og størrelsen på skolen. Det er vanlig at lærere med de samme elevene/klasse samarbeider tett. Noen skoler har trinnledere, mens ved andre skoler er ansvar for de ulike fagene fordelt på ulike lærere. Det vil derfor variere fra skole til skole hvem man bør kontakte. Uansett vil man kunne oppleve at samarbeidet er personavhengig. Det kan derfor være en fordel å forklare sitt ærend ovenfor rektor og be om å få prate med den læreren skolen mener er den rette.

Læreplaner

Læreplanen for grunnskolen og den videregående skole er en forskrift som legger rammer for skolens arbeid. Den bestemmer timefordelingen i de ulike fagene, og presenterer en del prinsipper og grunnleggende verdier for opplæring innen det norske skoleverket. I tillegg beskriver den konkrete kunnskapsmål for hvert enkelt fag. Skolene har forholdsvis stor frihet til selv å bestemme hvordan opplæringen skal organiseres og hvilke arbeidsmåter som skal brukes. Skolene kan også foreta en vurdering av hva de vil legge vekt på ved de ulike trinn, så lenge målene om hva eleven skal kunne etter endt 2., 4., 7. og 10. trinn oppfylles. Mange skoler har utarbeidet egne, lokale læreplaner der dette er beskrevet.

Den som ønsker å ha et samarbeid med skolen, bør derfor gjøre seg kjent med læreplanen generelt og kunnskapsmålene i fagene spesielt. Tilbudet/samarbeidet med skolen bør kobles opp mot fag som kan inngå i arbeidet, og peke på læreplanmål i de aktuelle fagene. På den måten vil opplegget vektlegges sterkere fra skolens side, og interessen for å bruke tid til for- og etterarbeid vil øke. Resultatet blir et bedre læringsutbytte.

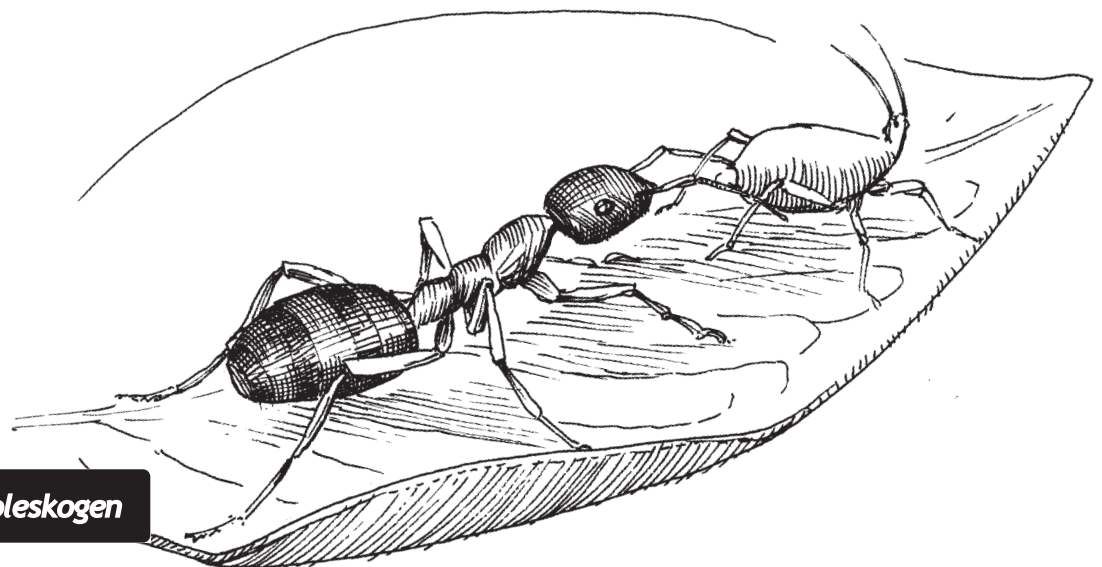
Læreplanen og undervisningsprogrammet Lære med skogen

Læremidlene i Lære med skogen programmet er laget med utgangspunkt i læreplanene. Disse kan lett anvendes og tilpasses. Lære med skogen sin hovedside på nett er www.skoleskogen.no. Her finnes det læremidler med aktiviteter og faktakunnskap tilpasset ulike temaer og alderstrinn, og spesielt på www.skogveven.no finnes det mye relevant materiale som kan benyttes som for- og etterarbeid til en skogdag.

Forventninger til skolen

Som en del av planleggingen med skolen, er det fornuftig å kommunisere hvilke forventninger man har til skolen/læreren. Man kan forvente at læreren:

- legger skogdagene inn i planene
- gjør for- og etterarbeid sammen med elevene
- sørger for ro og orden blant elevene
- er medhjelper under de praktiske øvelsene
- betaler eventuelle utgifter hvis ikke noe annet er avtalt

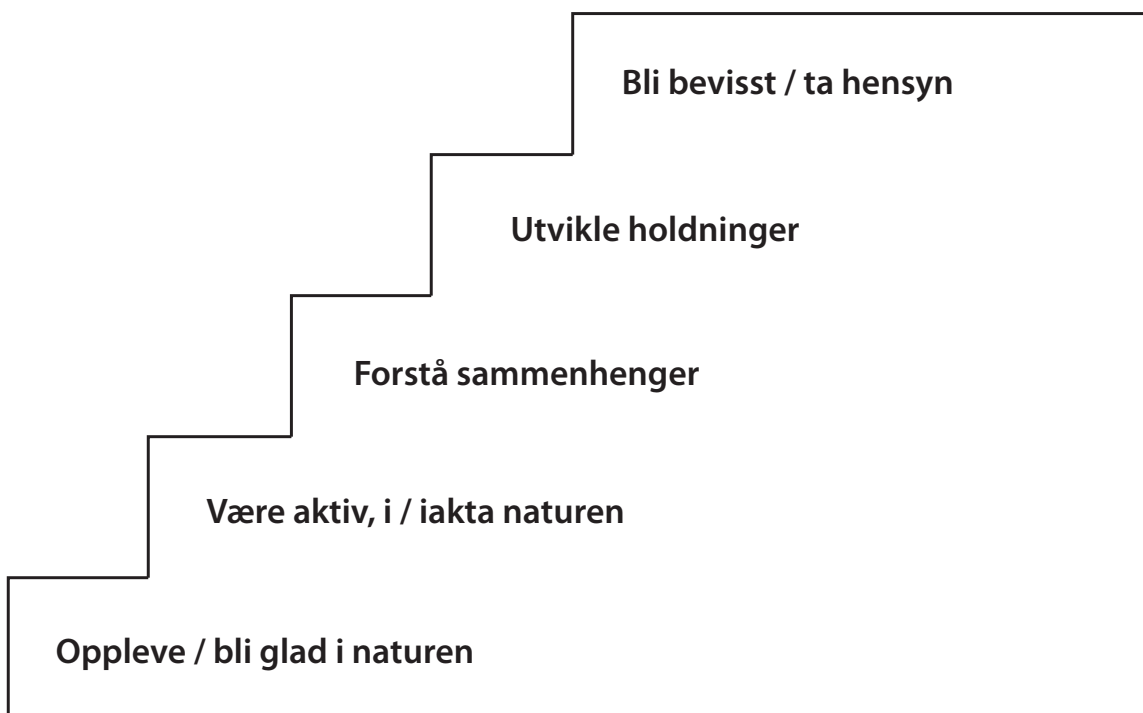
Skogdag

Det viktigste med en skogdag er å formidle at skognæringen bidrar til bærekraftig bruk av naturen. Det bør være et mål at eleven får en større nysgjerrighet og større interesse for skogen og skogbruk som næring. I tillegg bør en skogdag føre til en bedre forståelse for skogbruk og skogens betydning for samfunnet. I planleggingen og gjennomføringen kan derfor gjerne mangfold være et stikkord. Man bør prøve å formidle hvilket mangfold av muligheter som ligger innenfor skogbruket, samtidig som at bærekraftig skogbruk er avhengig av at det biologiske mangfoldet ivaretas.

En skogdag innebærer at elevene er ute, og at de i en eller annen form har direkte kontakt med trær. Det trenger ikke være en stor skog. Det er viktigere at skolen tar i bruk nærmiljøet, og et skogholt eller en park kan fungere like godt. Fordelene ved å bruke nærmiljøet, er at da får elevene et eierforhold til skogen og naturen nær seg. Dessuten åpner det muligheten for at skolen vil anvende området på egen hånd også etter skogdagen.

Det er heller ikke nødvendig med en hel dag, et par timer kan være nok. Det avgjørende er at man har et konkret mål for skogdagen, og at dette har blitt godt planlagt, gjerne i samarbeid med læreren. Hva skogdagen skal inneholde vil variere ettersom hvilket alderstrinn det dreier seg om. For de yngste er det nysgjerrighet og glede over alt man finner av stort og smått som er det viktigste. Målet kan rett og slett være å bli glad i skogen. Etter hvert vil eleven utforske mer og sette naturen i system. Neste stadiet er at man i større grad forstår sammenhenger. Det vil dreie seg om sammenhenger i skogen, men også sammenhenger mellom våre handlinger og konsekvenser det har for skogen.

Ta ansvar for framtida

En skoleskogdag kan med fordel tilpasses trinnet og modenhetsnivået elevene er på.

Praktiske aktiviteter

Hensikten med skogdagen er å øke interessen for skogbruk, og å gjøre skogbruket kjent i lokalmiljøet. Det kan best gjøres gjennom praktisk skogbruksaktivitet der elevene selv får delta. Under er nevnt noen eksempler på slik aktivitet, med tips til forberedelser og gjennomføring. Men husk også å sette av tid til et måltid, gjerne rundt et bål.

Plant et tre

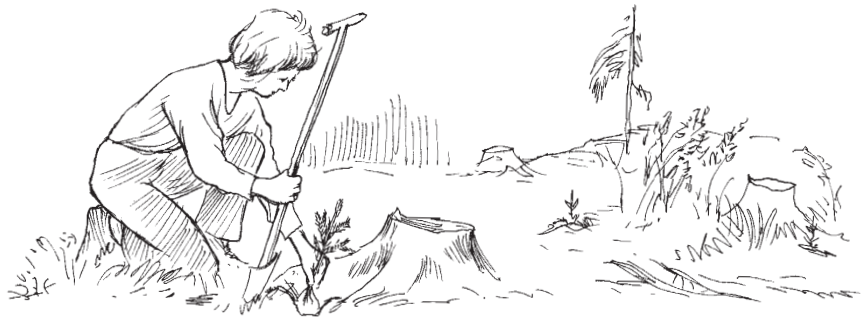
Hensikt: Elevene skal få kjennskap til praktiske arbeidsoppgaver i skogbruket og skogen som fornybar ressurs.

Forberedelser

- finne plantefelt
- kontakte grunneier
- få tak i utstyr og planter
- lage enkel arbeidsinstruks for planting

Gjennomføring:

- gjennomgå planteinstruks
- hvorfor planter vi
- sett ned påler og merk hvert tre med elevens navn
- følge treet gjennom flere år - hvordan vokser et tre

Demonstrasjon av hogst og kjøring

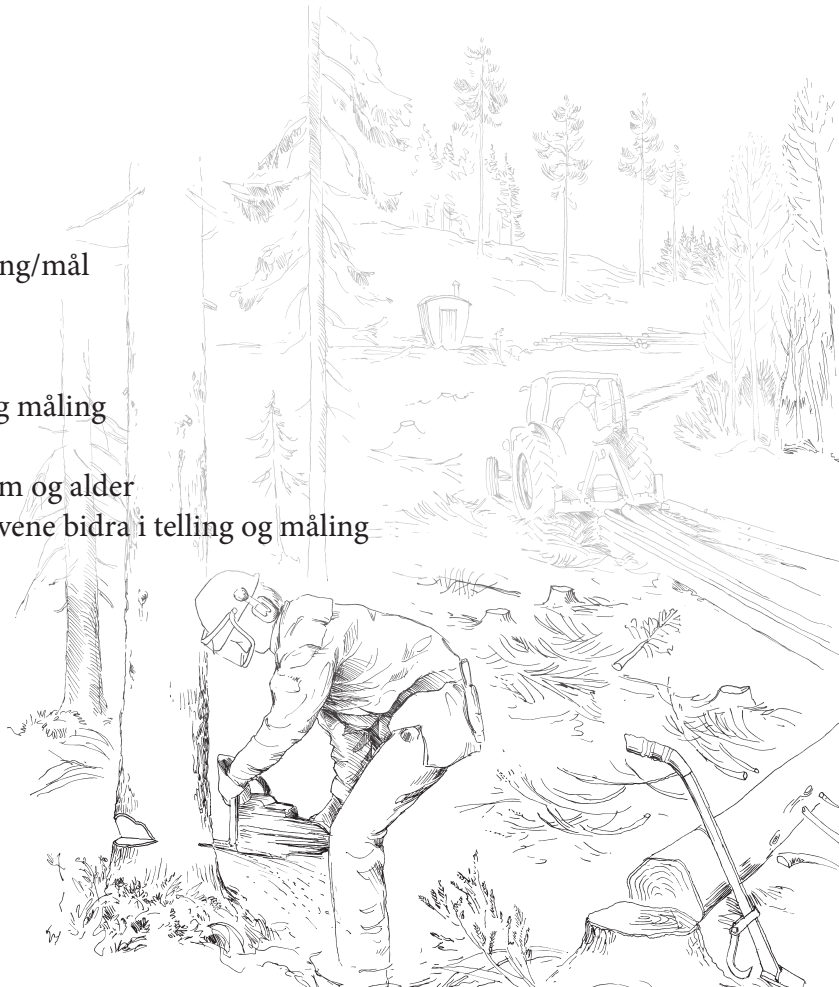
Hensikt: Elevene skal få økt forståelse av skogen som arbeidsplass og næring, innblikk i skogsarbeid og kjennskap til produkter laget av tre (fornybar ressurs).

Forberedelser

- finne sted hvor det foregår hogst
- kontakte grunneier
- ta med utstyr
- lage liste over hva du skal si/gjøre
- avtale med lærer om tid/sted/omfang/mål

Gjennomføring:

- vise aktuelt hogstutstyr
- felle et tre, vise kvisting, kapping og måling
- fortelle hva treet brukes til
- elevene kan først tippe høyde, volum og alder
- fasit alder, høyde og volum, - la elevene bidra i telling og måling

Samarbeid med andre organisasjoner og etater

Det kan være flere fordeler ved å samarbeide med andre organisasjoner. Skolene kan få et bedre og mer variert tilbud ved at ulike organisasjoner kan tilby forskjellige praktiske aktiviteter. Videre vil det være flere ressurspersoner til å hjelpe skolene, noe som er bra i bynære strøk med mange elever/klasser.

Samarbeidspartnere kan være:

- Bondelaget /Bonde- og småbrukarlag
- 4H /Speideren
- Jeger- og Fiskerforening
- Husflidslag
- Bondekvinnelag
- Historielag

Det er viktig at det på nasjonalt nivå foregår et nært samarbeid mellom landbruks-, miljøvern- og undervisningsmyndighetene. Dette bør forplante seg videre nedover på både fylkes- og kommunenivå.

Viktige kontaktpersoner:

Skolekontoret i kommunen

Landbrukskontoret i kommunen v/skogbrukssjefen

Fylkesskogselskapet

Fylkesmannens landbruksavdeling

Samarbeid om skogdag

Nedenfor vises et eksempel på hvordan man kan planlegge en skogtur sammen med andre organisasjoner. Ved å sette opp ei momentliste blir det enklere å planlegge aktiviteter. Husk at god planlegging er halve jobben!

Sted:
Skogen

Læringsmål:
Økt forståelse av samspillet i naturen
Lære om skogens kretsløp
Lære å fiske og kjenne igjen noen fugler

Møtested og/eller adkomstbeskrivelse:
Gis i invitasjonen

Tidspunkt:
Mai/juni

Antall deltakere:
6. trinn elever m/lærer (maks 28 stk.)

Samarbeidspartnere:
Jeger- og Fiskerforening
Skogeierlaget
Skogbrukssjefen i kommunen

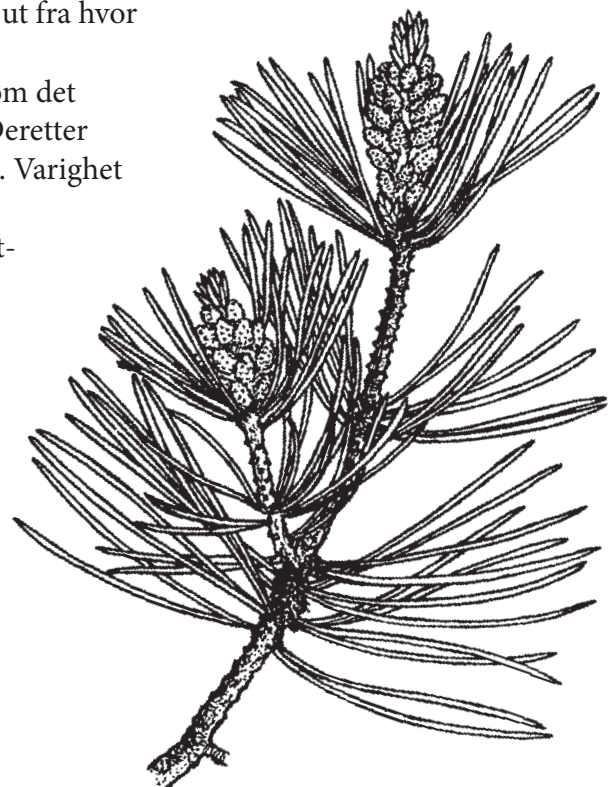
Utstyr:
Fiskestenger (agn/dupp osv.)
Planteutstyr og planter
Kniv, førstehjelpskrin

Praktiske opplysninger til skolen:
Ta med mat og drikke
Gjør forarbeid (www.skogveven.no)
Eget fiskeutstyr kan medbringes

Tas med av elevene:
Regntøy, varme klær
Godt fottøy
Skrivesaer

Gjennomføring:

- Ta kontakt med skolen og samarbeidspartnere.
- Avtale tid, sted, opplegg, antall deltakere (beregnes ut fra hvor mange medhjelpere).
- Gjennomføres ved at klassen deles i grupper. Dersom det er tre ulike aktiviteter, deles klassen i tre grupper. Deretter rullerer gruppene slik at alle elevene får delta på alt. Varighet 3 timer inkl. matpause.
- Sett opp budsjettforslag m/mulige finansieringspartnere.
- Sørg for god informasjon om stedsangivelse, aktiviteter, forarbeid som bør gjøres og hva skolen og samarbeidspartnerne trenger å ta med av utstyr osv.
- Opplegget skal være gratis for skolen.

Lære med skogen

Lære med skogen er et undervisningsprogram om skog og skogbruk. Det er laget i samarbeid mellom flere aktører i skogbruket, men ledes av Skogkurs (www.skogkurs.no). Lære med skogen favner bredt. Det involverer flere fag, og tilbyr undervisningsopplegg helt fra barnehage til lærerutdanningen. Og temaene spenner fra friluftsliv og glede over naturen til dypere forståelse av sammenhengene i naturen og skogen som en fornybar ressurs.

Mål

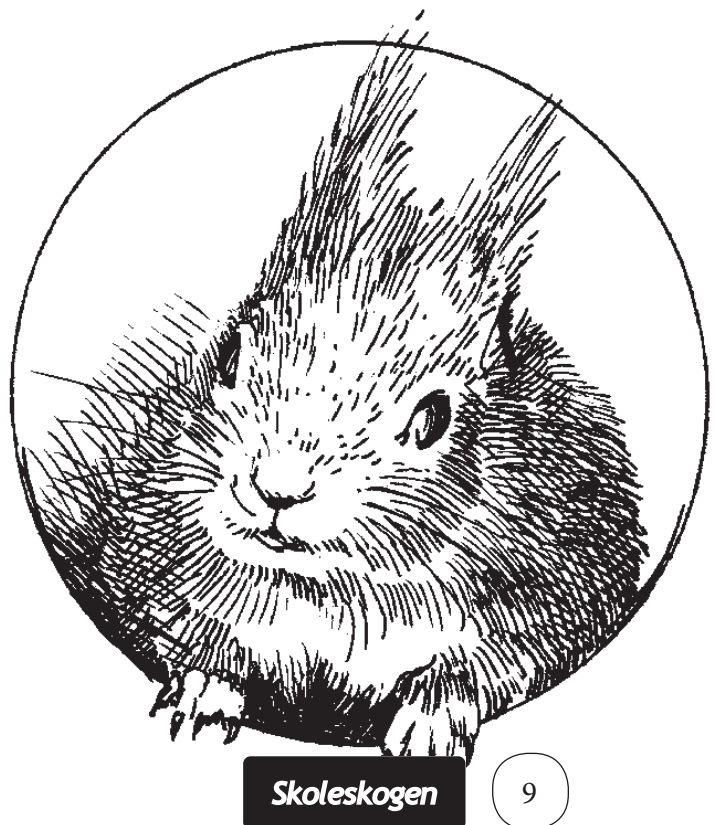
Lære med skogen skal:

- Skape forståelse og interesse for skognaturen og dens mangfold. Det skal legges vekt på å vise sammenhengen mellom geologi, jordsmonn, klima, flora og fauna og menneskenes bruk av skogarealene.
- Bidra til friluftsliv, rekreasjon og naturopplevelse. Det er vårt mål at disse aktiviteter gir den enkelte økte kunnskaper om natur, kultur, samt retter og plikter ved friluftslivsaktiviteter.
- Formidle kunnskap om skognæringenes bruk av fornybare ressurser. Det skal legges vekt på kunnskaper om videreforedling av skogproduktene, samt arbeidsplasser og verdiskapning lokalt og nasjonalt. Det skal også gis grunnlag for yrkes- og utdanningsvalg.

www.skoleskogen.no

Skoleskogen.no er Lære med skogens nettressurs. Her finner man forslag til ting å forske på, mange ulike oppgaver og aktiviteter eller leker som passer på tur i skogen. Her er det også tips til mat man kan lage på bålet. Uansett hva du leter etter, kan du finne det ved hjelp av søkemotoren. Der kan du spesifisere årstid, årstrinn og fag.

På skoleskogen.no vil man også finne mye bakgrunnsmateriale. Det er laget egne nettsider om skog og skogbruk, om energi, og om produkter av tre. I tillegg til å være et hjelpemiddel for de som skal arrangere skogdagen, passer nettsidene også utmerket til for- og etterarbeid for elevene. For barna er det også en egen tumleplass som heter Kongleposten.no.

Kontakt

Bjørn Helge Bjørnstad
Tlf.: 905 05 874
bhb@skogkurs.no

Tegninger:

Einar Sigstad

Layout:

Per Håkon Granum

Utgave: 18v. september 2014